

J114/65019

Kopie	
GRONDWETTELIJK HOF	
ROLNR(S).	5969
ONTV.	30.07.2014
POST	29.07.2014

STORME, LEROY, VAN PARYS
Advocatenassociatie cvba

Grondwettelijk Hof

ORIGINEEL

VERZOEKSCHRIFT TOT Vernietiging

VOOR :

1. De vereniging zonder winstoogmerk Nieuw-Vlaamse Alliantie (v.z.w. N-VA), met zetel te Koningsstraat 47, bus 6, 1000 Brussel, en K.B.O. nr. 0407.762.759;
 2. de heer Hendrik Vuye, hoogleraar en federaal volksvertegenwoordiger, wonende te 1320 Bevekom (Beauvechain) (Waals-Brabant), Rue des Salamandres 13;
 3. de heer Luc Deconinck, burgemeester, wonende te 1600 Sint-Pieters-Leeuw (administratief arrondissement Halle-Vilvoorde), Bergensesteenweg 36,
- verzoekende partijen, voor wie optreedt mr. **Matthias E. STORME**, advocaat te 9000 Gent, Coupure 5, waar keuze van woonplaats wordt gedaan.

Aan de Dames en Heren Voorzitters en Rechters in het Grondwettelijk Hof,

I. VOORWERP VAN DE VORDERING – BESTREDEN BEPALINGEN

(1) Verzoekende partijen hebben de eer volgend verzoekschrift voor te leggen, strekkende tot vernietiging van art. 2 en 3 van de Bijzondere Wet van 6 januari 2014 tot invoeging van een artikel 217 *quater* en een art. 217 *quinquies* in het Kieswetboek (STUK 1), luidende als volgt:

Art. 2. In titel VII, hoofdstuk III, afdeling 1, onderafdeling 4, van het Kieswetboek, ingevoegd bij de wet van 6 januari 2014, wordt een artikel 217quater ingevoegd, luidende :

“Art. 217quater. Voor de verdeling van de zetels van de gecoöpteerde senatoren die behoren tot de Franse taalgroep worden de stemcijfers bedoeld in artikel 166 van de lijsten in de kieskringen Henegouwen, Namen, Luik, Luxemburg, Waals-Brabant en Brussel-Hoofdstad en in het administratief arrondissement van Halle-Vilvoorde, die behoren tot eenzelfde politieke formatie, opgeteld.”

Art. 3. In titel VII, hoofdstuk III, afdeling 1, onderafdeling 4, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 6 januari 2014, wordt een artikel 217quinquies ingevoegd, luidende :

“Art. 217quinquies. Voor de verdeling van de zetels van de gecoöpteerde senatoren die behoren tot de Nederlandse taalgroep wordt het stemcijfer bedoeld in artikel 166 van de lijsten in de kieskringen Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen, Limburg, Antwerpen, Vlaams-Brabant en Brussel-Hoofdstad, die behoren tot eenzelfde politieke formatie, opgeteld.”

Met name betogen zij in hoofddorde dat dit art. 217 *quater* strijdig is met de Grondwet in zoverre het de woorden “en in het administratief arrondissement van Halle-Vilvoorde” bevat, en in ondergeschikte orde dat art. 217 *quinquies* strijdig is met de Grondwet, zoals verderop zal worden uitgewerkt.

(2) Zij vorderen bij wijze van gevolgtrekking ook de nietigverklaring van de volgende bepalingen die er de verdere uitvoering van zijn:

- art. 37 van de Wet van 6 januari 2014 tot wijziging van het Kieswetboek ten gevolge van de hervorming van de Senaat, B.S. 31 januari 2014, in zoverre dit art. 215 van het Kieswetboek als volgt bepaalt:

"Art. 215. De zetelverdeling van de gecoöpteerde senatoren gebeurt per taalgroep op basis van het totale stemcijfer dat een politieke formatie heeft behaald bij de verkiezingen voor de Kamer van volksvertegenwoordigers binnen de kieskringen, respectievelijk administratieve arrondissementen die in aanmerking worden genomen voor de verdeling van de zetels van de gecoöpteerde senatoren van de betrokken taalgroep",

en met name de woorden "respectievelijk administratieve arrondissementen" bevat;

- art. 42 van dezelfde Wet, in zoverre dit art. 271 bis lid 2 van het Kieswetboek als volgt bepaalt:

"In de kieskring Vlaams-Brabant wordt voor een lijst die, voor de stemmen uitgebracht in het arrondissement Halle-Vilvoorde, een verklaring van samenhang heeft afgelegd met een of meerdere lijsten van kieskringen bedoeld in artikel 217quater het stemcijfer opgesplitst in het aantal stemmen die de lijst heeft behaald in het administratief arrondissement Halle-Vilvoorde en het aantal stemmen die de lijst elders in de kieskring heeft behaald";

- art. 43 van diezelfde wet, in zoverre dat art. 217 sexies § 2 lid 1 bepaalt:

"§ 2. Voor de berekening van de kiesdeler worden de geldig uitgebrachte stemmen in de kieskringen en het administratief arrondissement Halle-Vilvoorde zoals bedoeld artikel 217quater, voor lijsten die een verklaring van samenhang hebben afgelegd overeenkomstig artikel 217 en deelnemen aan de zetelverdeling voor de Franse taalgroep, in aanmerking genomen voor het algemeen totaal van de geldig uitgebrachte stemmen voor de Franse taalgroep",

en met name de woorden "en het administratief arrondissement Halle-Vilvoorde" bevat.

II. BELANG VAN DE VERZOEKENDE PARTIJEN

1. Eerste verzoekende partij

(3) Eerste verzoekende partij is een vereniging zonder winstoogmerk met onder meer het volgende statutair doel:

"Verdediging en bevordering van politieke, culturele, sociale en economische belangen der Vlamingen. Deze doeleinden kunnen met alle dienstige middelen bereikt worden, daarin begrepen het uitgeven en verspreiden van alle druksets, tijdschriften, dagbladen; het inrichten van studiedagen, congressen, vergaderingen, filmvoorstellingen en bijeenkomsten van alle aard; het groeperen van individuele sympathisanten of van groepen sympathisanten; het aankopen of in huur nemen van alle roerende en onroerende goederen, dienstig tot het doel."

Volgens een vaste rechtspraak van uw Hof getuigt een vereniging zonder winstoogmerk van het vereiste belang wanneer haar maatschappelijk doel van bijzondere aard is, en derhalve onderscheiden is van het algemeen belang, waarbij dit belang niet tot de individuele belangen van de leden is beperkt. Het maatschappelijk doel moet door de bestreden norm kunnen geraakt

worden en het maatschappelijk doel moet ook werkelijk worden nagestreefd, wat moet blijken uit de concrete en duurzame werking van de vereniging zowel in het verleden als in het heden. Eerste verzoekende partij voldoet aan al deze voorwaarden nu de verdediging en bevordering van politieke, culturele, sociale en economische belangen van de Vlamingen (ook in het arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde) onderscheiden is van het algemeen belang van alle Belgen en van het individuele belang van haar leden.

Het maatschappelijk doel wordt ook werkelijk nagestreefd nu overeenkomstig haar statuten de vereniging zonder winstoogmerk ook tijdschriften verspreidt, studiedagen en congressen organiseert, bijeenkomsten van allerlei aard organiseert en op verschillende wijzen individuele sympathisanten groepeerd.

De werking van deze vereniging zonder winstoogmerk is concreet en duurzaam, nu zij reeds van bij haar oprichting in 1954 opkomt als politieke partij voor zowel federale, gewest- en gemeenschapsverkiezingen als gemeenteraadsverkiezingen en Europese verkiezingen.

(4) Verzoekster vzw N-VA is dus een politieke partij, die in tegenstelling tot de meeste andere politieke partijen in België rechtspersoonlijkheid heeft en als dusdanig in alle procedures kan optreden waarin zij als politieke partij een belang te verdedigen heeft. De organen van de V.Z.W. N-VA bestaan uit de "effectieve leden" van de V.Z.W. die tezamen deze politieke partij besturen en door middel van gereguleerde procedures worden verkozen door de aangesloten leden van dezelfde politieke partij (een V.Z.W.-structuur met 2 soorten leden, zoals die gebruikelijk is bij alle grotere V.Z.W.'s en in de nieuwe V.Z.W.-wet van 2002 ook expliciet in de wet werd ingeschreven).

Verzoekster beantwoordt volledig aan de wettelijke definitie van "politieke partij":

"de vereniging van natuurlijke personen, al dan niet met rechtspersoonlijkheid, die aan door de Grondwet en de wet bepaalde verkiezingen deelneemt, die overeenkomstig artikel 117 van het Kieswetboek kandidaten voordraagt voor de mandaten van volksvertegenwoordiger en senator in elke (kieskring) van een Gemeenschap of een Gewest en die, binnen de grenzen van de Grondwet, de wet, het decreet en de ordonnantie, de totstandkoming van de volkswil beoogt te beïnvloeden op de wijze bepaald in haar statuten of haar programma" (Art. 1, 1° van de Wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezingen van de federale kamers, de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen).

Uit deze definitie blijkt ook duidelijk het onderscheid tussen het algemeen belang, dat door de overheid zelf (de volkswil) wordt behartigd, en het belang van een politieke partij, nl. de totstandkoming van de volkswil d.w.z. de wetgeving en de uitvoering ervan door de uitvoerende macht c.q. de regelgeving en uitvoering ervan door de organen van de lokale besturen te kunnen beïnvloeden. Uit deze definitie blijkt m.a.w. dat een politieke partij een wettelijk erkend belang heeft om de totstandkoming van de volkswil d.w.z. de wetgeving en de uitvoering ervan door de uitvoerende macht c.q. de regelgeving en uitvoering ervan door de organen van de lokale besturen, te beïnvloeden en, mits zij rechtspersoonlijkheid heeft, in rechte op te komen tegen elke handeling die haar mogelijkheden tot beïnvloeding van de volkswil in de zin van haar statuten en programma, beperkt.

Dat andere politieke partijen dan de N-VA slechts in rechte kunnen optreden in een beperkt aantal gevallen, is uitsluitend het gevolg van het feit dat zij geen rechtspersoonlijkheid hebben.

(5) In deze materie kunnen trouwens alle politieke partijen in rechte optreden. Met de woorden van Uw Hof:

“Naar luid van art. 2, 2° Bijzondere Wet Arbitragehof dient de verzoekende partij voor het Hof een natuurlijke persoon of een rechtspersoon te zijn die doet blijken van een belang. De politieke partijen die feitelijke verenigingen zijn hebben in beginsel niet de vereiste bekwaamheid om voor het Hof een beroep tot vernietiging in te stellen. Anders is het wanneer zij optreden in aangelegenheden, zoals de kieswetgeving, waarvoor zij wettelijk als afzonderlijke entiteiten worden erkend en wanneer, terwijl hun optreden bij de wet is voorschreven, sommige aspecten daarvan in het geding zijn” (Arbitragehof nr. 43/2000, 6 april 2000).

Eerste verzoekster heeft *a fortiori*, gelet op haar rechtspersoonlijkheid, zeker het vereiste belang bij het aanvechten van fundamentele wijzigingen van het Kieswetboek.

(6) Het belang van verzoekster om voor uw Hof op te treden en de vernietiging te vorderen van wetten die zij nadelig acht voor de politieke, culturele, sociale en economische belangen der Vlamingen (of Nederlandstaligen) werd door uw Hof reeds meermaals aanvaard in gelijkaardige zaken.

Zo besliste uw Hof in arrest nr. 146/2007:

“B.4.1. De eerste verzoekende partij in de zaak nr. 4061 is de vzw «Nieuw-Vlaamse Alliantie».

B.4.2. Wanneer een vereniging zonder winstoogmerk die niet haar persoonlijk belang aanvoert, voor het Hof optreedt, is vereist dat haar maatschappelijk doel van bijzondere aard is en, derhalve, onderscheiden van het algemeen belang; dat zij een collectief belang verdedigt; dat haar maatschappelijk doel door de bestreden norm kan worden geraakt; dat ten slotte niet blijkt dat dit maatschappelijk doel niet of niet meer werkelijk wordt nagestreefd.

B.4.3. De eerste verzoekende partij in de zaak nr. 4061 is een vereniging zonder winstoogmerk die onder meer tot doel heeft de politieke, culturele, sociale en economische belangen van de Vlamingen te verdedigen en te bevorderen (artikel 3 van de statuten). Uit de door haar voorgelegde stukken blijkt dat de vzw dat maatschappelijk doel nastreeft sedert haar oprichting. De doelstelling van de verzoekende vzw kan worden geraakt door een bepaling die de personeelsleden van de politie ervan vrijstelt te doen blijken van de kennis van het Nederlands terwijl zij een functie uitoefenen in een dienst waar een zekere kennis van die taal wordt vereist.

Zij doet derhalve blijken van het rechtens vereiste belang bij het beroep tot vernietiging.”

En in arrest 35/2003:

“B.9.6. Wanneer een vereniging zonder winstoogmerk die zich op een collectief belang beroept, toegang wenst tot het Hof, is vereist dat het maatschappelijk doel van de vereniging van bijzondere aard is en derhalve onderscheiden van het algemeen belang; dat het collectief belang niet tot de individuele belangen van de leden is beperkt; dat het maatschappelijk doel door de bestreden norm kan worden geraakt; dat niet blijkt dat dit maatschappelijk doel niet of niet meer werkelijk wordt nagestreefd.

De verzoekende vereniging in de zaken nrs. 2348 en 2349 heeft als doel de « verdediging en bevordering van politieke, culturele, sociale en economische belangen der Vlamingen ». Haar maatschappelijk doel is van

bijzondere aard en kan door de bestreden bepalingen worden geraakt in zoverre zij de autonomie en de gelijke behandeling van de Vlaamse gemeenten zouden aantasten. Aangezien niet wordt betwist dat de vereniging aan de overige voorwaarden voldoet, doet zij blijken van het vereiste belang bij de vernietiging van de artikelen 4 en 8 van de bijzondere wet van 13 juli 2001 houdende overdracht van diverse bevoegdheden aan de gewesten en de gemeenschappen.”

Het belang van eerste verzoekster werd in het bijzonder ook aanvaard in de procedure m.b.t. de Wet van 13 december 2002 tot wijziging van het Kieswetboek evenals zijn bijlage en van de Wet van 13 december 2002 houdende verschillende wijzigingen van de kieswetgeving (zie uw Arrest nr. 73/2003 van 26 mei 2003).

2. Andere verzoekers

(7) De bestreden wet houdt een wijziging in van het kieswetboek. Ook tweede en derde verzoekers hebben dan ook het vereiste belang, daar zij kiezer zijn, en bovendien kandidaat waren bij de verkiezingen voor de Kamer van volksvertegenwoordigers 2014. De (vaste) rechtspraak van Uw Hof is terzake zeer duidelijk:

“Het kiesrecht is het fundamenteel politiek recht in de representatieve democratie. Elke kiezer of kandidaat laat blijken van het vereiste belang om de vernietiging te vorderen van bepalingen die zijn stem of zijn kandidatuur ongunstig kunnen beïnvloeden” (Arbitragehof nr. 76/94, 18 oktober 1994).

En:

“De verzoekende partijen die kiezers zijn of die zich voornemen kandidaat te zijn, doen blijken van het vereiste belang bij de vernietiging van de bepalingen die op algemene wijze in kieszaken van toepassing zijn. Doordat zij kiezers zijn of verkiesbaar zijn in de kieskringen Brussel-Halle-Vilvoorde of Leuven, doen zij blijken van een belang bij het aanvechten van de specifieke bepalingen voor beide kieskringen” (uw Arrest nr. 73/2003 van 26 mei 2003).

Om deze redenen hebben alle verzoekers het vereiste belang om een beroep tot vernietiging in te leiden tegen de bestreden bepalingen.

III. ENIG MIDDEL

In hoofdorde: eerste onderdeel van het eerste middel

schending van artikel 10 en 11 van de Grondwet, op zichzelf genomen en samen gelezen met artikelen 1 tot 5, 43 § 2, 67 en 68 van de Grondwet

doordat art. 217quater van het Kieswetboek voor de verdeling van de zetels van de gecoöpteerde senatoren die behoren tot de Franse taalgroep de stemcijfers van de lijsten in het administratief arrondissement van Halle-Vilvoorde, die behoren tot eenzelfde politieke formatie, meetelt.

Toelichting bij het eerste onderdeel van het eerste middel

(8) Art. 1 tot 5 van de Grondwet bepalen onder meer:

Artikel 1. België is een federale Staat, samengesteld uit de gemeenschappen en de gewesten.

Art. 2. België omvat drie gemeenschappen : de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap.

Art. 3. België omvat drie gewesten : het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Gewest.

Art. 4. lid 1 België omvat vier taalgebieden : het Nederlandse taalgebied, het Franse taalgebied, het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad en het Duitse taalgebied.

Art. 5. lid 1: Het Vlaamse Gewest omvat de provincies Antwerpen, Limburg, Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen. Het Waalse Gewest omvat de provincies Henegouwen, Luik, Luxemburg, Namen en Waals-Brabant.

(9) Art. 67 van de Grondwet bepaalt:

§ 1. De Senaat telt zestig senatoren, van wie :

1° negenentwintig senatoren aangewezen door het Vlaams Parlement uit het Vlaams Parlement of uit de Nederlandse taalgroep van het Parlement van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest;

2° tien senatoren aangewezen door en uit het Parlement van de Franse Gemeenschap;

3° acht senatoren aangewezen door en uit het Parlement van het Waalse Gewest;

4° twee senatoren aangewezen door en uit de Franse taalgroep van het Parlement van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest;

5° een senator aangewezen door en uit het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap;

6° zes senatoren aangewezen door de senatoren bedoeld in 1°;

7° vier senatoren aangewezen door de senatoren bedoeld in 2° tot 4°.

§ 2. Ten minste een van de senatoren bedoeld in § 1, 1°, heeft op de dag van zijn verkiezing zijn woonplaats in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad.

Drie van de senatoren bedoeld in § 1, 2°, maken deel uit van de Franse taalgroep van het Parlement van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. In afwijking van § 1, 2°, hoeft een van deze drie senatoren geen lid te zijn van het Parlement van de Franse Gemeenschap.

§ 3. Niet meer dan twee derden van de senatoren zijn van hetzelfde geslacht.

§ 4. Indien een lijst bedoeld in artikel 68, § 2, niet vertegenwoordigd is door senatoren bedoeld in respectievelijk § 1, 1°, of § 1, 2°, 3° of 4°, kan de aanwijzing van de senatoren bedoeld in § 1, 6°, of § 1, 7°, gebeuren door de volksvertegenwoordigers die verkozen zijn op de voornoemde lijst.

Art. 43 § 2 van de Grondwet (zoals gewijzigd bij grondwetsbepaling van 6 januari 2014, in werking getreden op 31 januari 2014) bepaalt:

§ 2. Voor de bij de Grondwet bepaalde gevallen worden de senatoren, met uitzondering van de senator aangewezen door het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap, in een Nederlandse en een Franse taalgroep ingedeeld.

De senatoren bedoeld in artikel 67, § 1, 1° en 6°, vormen de Nederlandse taalgroep van de Senaat. De senatoren bedoeld in artikel 67, § 1, 2° tot 4° en 7°, vormen de Franse taalgroep van de Senaat.

Art. 68 van de Grondwet bepaalt:

§ 1. De Senaatszetels bedoeld in artikel 67, § 1, 1°, worden verdeeld onder de lijsten, volgens het door de wet bepaalde stelsel van evenredige vertegenwoordiging, op grond van de opgetelde stemcijfers van de lijsten, behaald in de verschillende kieskringen bij de verkiezingen voor het Vlaams Parlement, overeenkomstig de bij de wet bepaalde regels.

De lijsten, waarvan de stemcijfers worden opgeteld krachtens het eerste lid, mogen enkel deelnemen aan de zetelverdeling voor de Senaat bedoeld in artikel 67, § 1, 1°, indien zij ten minste een zetel in het Vlaams Parlement hebben behaald.

De Senaatszetels bedoeld in artikel 67, § 1, 2° tot 4°, worden verdeeld onder de lijsten, volgens het door de wet bepaalde stelsel van evenredige vertegenwoordiging, op grond van de optelling van de stemcijfers van de lijsten, behaald in de verschillende kieskringen bij de verkiezingen voor het Parlement van het Waalse Gewest, en van de stemcijfers van de lijsten voor de Franse taalgroep, behaald bij de verkiezingen voor het Parlement van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, overeenkomstig de bij de wet bepaalde regels.

De lijsten, waarvan de stemcijfers worden opgeteld krachtens het derde lid, mogen enkel deelnemen aan de zetelverdeling voor de Senaat bedoeld in artikel 67, § 1, 2° tot 4°, indien zij ten minste een zetel in respectievelijk het Parlement van de Franse Gemeenschap, het Waals Parlement en de Franse taalgroep van het Parlement van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest hebben behaald.

De wet regelt de aanwijzing van de senatoren bedoeld in artikel 67, § 1, 1° tot 4°, met uitzondering van de nadere regelen die overeenkomstig een wet, aangenomen met de meerderheid bepaald in artikel 4, laatste lid, door de gemeenschapsparlementen, ieder wat hem betreft, bij decreet worden vastgesteld. Dat decreet moet worden aangenomen met een meerderheid van twee derden van de uitgebrachte stemmen, op voorwaarde dat de meerderheid van de leden van het betrokken Parlement aanwezig is.

§ 2. De Senaatszetels bedoeld in artikel 67, § 1, 6° en 7°, worden verdeeld onder de lijsten overeenkomstig de bij de wet bepaalde regels op grond van de optelling van de stemcijfers van de lijsten, behaald bij de verkiezingen voor de Kamer van volksvertegenwoordigers, volgens het door de wet bepaalde stelsel van evenredige vertegenwoordiging. Dit is het stelsel dat gebruikt wordt in artikel 63, § 2. Een wet aangenomen met de in artikel 4, laatste lid, bepaalde meerderheid, bepaalt de territoriale omschrijvingen waarvan de stemmen in aanmerking worden genomen voor de verdeling van de Senaatszetels bedoeld in artikel 67, § 1, 6° en 7°, van respectievelijk de Nederlandse en de Franse taalgroep van de Senaat.

Een lijst kan slechts in aanmerking worden genomen voor de zetelverdeling van een enkele taalgroep.

De wet bepaalt de aanwijzing van de senatoren bedoeld in artikel 67, § 1, 6° en 7°.

(10) Samengevat betekent dit dat volgens de Grondwet de senatoren rechtstreeks of onrechtstreeks aangeduid worden door de parlementen van de deelstaten, en dat zij allen, behalve de ene senator aangeduid door en uit het parlement van de Duitstalige gemeenschap, niet enkel deel uitmaken van de Nederlandse of de Franse taalgroep, maar ook slechts verkozen kunnen worden op basis van lijsten die tot de ene of de andere taalgroep behoren. Aldus zijn de bepalingen van art. 67 en 68 van de Grondwet strikt coherent met de bepalingen van art. 1 tot 5 van de Grondwet wat betreft het gelede karakter van de federale staat en de wijze waarop deze is ingedeeld in gewesten en gemeenschappen.

Art. 68 § 2 houdt ook nergens een keuze in van de grondwetgever om in de wettelijke regels voor de verdeling van de Senaatszetels en die ter bepaling van de territoriale omschrijvingen waarvan de stemmen in aanmerking worden genomen voor de verdeling, waarvan sprake in art. 68 § 2, af te wijken van art. 1 tot 5 van de Grondwet, noch enige vrijstelling in die zou zijn gegeven aan de wetgever om het gelijkheidsbeginsel van art. 10 en 11 van de Grondwet niet te respecteren.

(11) Het is dan ook in strijd met de in de aanhef van het middel(onderdeel) genoemde grondwetsbepalingen dat de wetgever in uitvoering van art. 68 Grondwet de mogelijkheid geeft aan een politieke formatie die opkomt in de kieskring Vlaams-Brabant, om haar stemmen aldaar (correkter: dat deel ervan behaald "*in het administratief arrondissement van Halle-Vilvoorde*"), en enkel daar, te laten meetellen voor de verdeling van de zetels in de andere taalgroep van de Senaat (*in casu* de Franse taalgroep) dan diegene waarvoor zij is opgekomen voor de Kamer van volksvertegenwoordigers (*in casu* de Nederlandse taalgroep). Art. 68 § 2 lid 3 bepaalt dat een lijst slechts in aanmerking kan worden genomen voor de zetelverdeling van één taalgroep, terwijl deze lijst zowel in aanmerking wordt genomen voor de zetelverdeling van de ene taalgroep (in de Kamer) als de andere (in de Senaat).

(12) De strijdigheid van de bestreden bepalingen met art. 68 van de Grondwet blijkt ook *ex absurdo*. Stel dat een politieke formatie overeenkomstig art. 217 Kieswetboek enkel een verklaring van samenhang aflegt tussen een lijst in de kieskring Brussel en in de kieskring Vlaams-Brabant. Er is geen enkele wetsbepaling die bepaalt of de stemmen van die "politieke formatie" moeten worden gerekend voor de berekening van de senatoren van de Nederlandse dan wel van de Franse taalgroep, noch enige bepaling die deze formatie een keuze zou laten.

(13) Sommigen zullen er misschien op wijzen dat art. 68 § 2 lid 1 van de Grondwet niet uitdrukkelijk uitsluit dat de wetgever zou kunnen bepalen dat alle lijsten die in welke kieskring dan ook opkomen hun stemmen zouden kunnen laten meetellen voor de verdeling van de zetels voor een van de twee taalgroepen van de Senaat. Volgens verzoekers zou ook zo'n regeling strijdig zijn met de hierboven aangehaalde grondwetsbepalingen. Deze vraag moet echter niet worden beantwoord, omdat de wetgever niet voor zo'n veralgemeend systeem van stemmenwerving in de andere gemeenschap voor de berekening van de Senaatszetels heeft gekozen, maar duidelijk heeft gekozen voor systeem waarbij de zetels in een taalgroep van de Senaat uitsluitend bepaald worden door de stemmen voor de lijsten die voor diezelfde taalgroep zijn opgekomen voor de Kamer, met evenwel één ongerechtvaardigde uitzondering. Die betreft de hier bestreden mogelijkheid voor een formatie die voor het overige uitsluitend lijsten verbindt (door middel van een "verklaring van samenhang") die opkomen voor de Franse taalgroep in de

Kamer om voor de verdeling van de zetels in de Franse taalgroep van de Senaat een deel van de stemmen mee te tellen van een lijst die opkomt voor de Nederlandse taalgroep in de Kamer.

Aldus is de regel in ieder geval strijdig met art. 10 en 11 van de Grondwet *iuncto* art. 1 tot 5 van de Grondwet, nu de regel op een discriminerende wijze de grondwettelijke indeling van de Staat naast zich neerlegt, dit ongeacht of de regel ook strijdig zou zijn met art. 1 tot 5 van de Grondwet op zichzelf genomen. De nieuwe Senaat is immers zeer duidelijk bedoeld als een emanatie van de deelstaten en de hele structuur van art. 67 en 68 van de Grondwet beantwoordt daaraan; evenwel hebben noch de Franse gemeenschap noch het Brussels Gewest enige bevoegdheden in het arrondissement Halle-Vilvoorde, zodat de bestreden regel de grondwettelijke indeling van het land wel degelijk doorkruist op een discriminerende wijze.

NB. *Opgemerkt moet worden dat men in strikt grondwettelijke zin niet kan spreken van "nederlandstalige" of "franstalige" lijsten maar enkel van lijsten die opkomen voor de Nederlandse taalgroep of voor de Franse taalgroep in de Kamer; een lijst die in aanmerking komt voor zetels van de Nederlandse taalgroep in de Kamer kan perfect een "franstalige" lijst zijn en omgekeerd; zo is het perfect mogelijk om met een "franstalige" politieke formatie in alle kieskringen van het Nederlands taalgebied op te komen en deze stemmen te laten samentellen voor een in feitelijke zin "franstalige" gecoöpteerde senator, met dien verstande dat die dan krachtens de Grondwet deel zal uitmaken van de Nederlandse taalgroep.*

(14) Tweede verzoeker, die woont in de kieskring Waals-Brabant, kon aldus onmogelijk voor de politieke formatie waarvoor hij is opgekomen (namelijk eerste verzoeker) en verkozen is in de Kamer (in Vlaams-Brabant), door in de kieskring Waals-Brabant op te komen stemmen werven voor zijn politieke formatie die ook zouden meetellen voor de verdeling van de zetels in de Senaat. Dit wordt verduidelijkt in art. 217 Kieswetboek, dat ingevolgde de Wet van 6 januari 2014 immers bepaalt:

"§ 1. Om een politieke formatie te vormen, kan een kandidatenlijst een verklaring van samenhang afleggen.

§ 2. De verklaring van samenhang kan enkel betrekking hebben op een of meerdere lijsten voorgedragen in andere kieskringen, die overeenkomstig artikel 217quater of artikel 217quinquies in aanmerking worden genomen voor de verdeling van de zetels van de gecoöpteerde senatoren die deel uitmaken van dezelfde taalgroep van de Senaat."

Derde verzoeker daarentegen, die woont in de kieskring Vlaams-Brabant, en aldaar is opgekomen voor de Kamer voor dezelfde politieke formatie (namelijk eerste verzoeker), moet de concurrentie ondergaan van lijsten die in die kieskring opkomen met onder meer of uitsluitend de bedoeling voor de politieke formatie waarvan zij deel uitmaken stemmen te werven met het oog op de verdeling van de zetels in de Senaat.

De discriminatie in het recht om als kiezer de verkiezingen te beïnvloeden en als kandidaat stemmen te werven, is manifest, evenals de discriminatie van politieke formaties die op de eerste plaats opkomen voor de Nederlandse taalgroep van de Kamer, zoals eerste verzoeker.

(15) *Mutatis mutandis* geldt hier ook wat Uw Hof besliste in arrest nr. 73/2003:

"B.9.5. Door de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde te handhaven, behandelt de wetgever de kandidaten van de provincie Vlaams-Brabant op een andere wijze dan de kandidaten van de andere provincies vermits, enerzijds, zij die kandidaat zijn in de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde in concurrentie moeten treden met

kandidaten die elders dan in die provincie kandideren, en, anderzijds, zij die kandideren in de kieskring Leuven niet op dezelfde wijze worden behandeld als zij die kandideren in de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde”,

zij het dat het *in casu* vooral gaat om de al dan niet ongelijke concurrentie tussen politieke formaties.

(16) Vgl. ook in hetzelfde arrest overweging B.13.3.:

“Zonder zich uit te spreken over het systeem van lijstenverbinding in het algemeen, noch over de verantwoording van het behoud ervan voor alleen de kieskringen Brussel-Halle-Vilvoorde en Waals-Brabant, is dat behoud niet verantwoord, in zoverre de bepalingen die het mogelijk maken gemeenschappelijke lijsten neer te leggen, dienen te worden vernietigd, aangezien de Nederlandstalige lijsten geen gemeenschappelijke lijsten in Brussel-Halle-Vilvoorde en Leuven mogen neerleggen, en zij bovendien de lijstenverbinding niet kunnen genieten die de wet uitsluitend aan de Franstalige lijsten voorbehoudt. Doordat het verschil in behandeling tussen beide lijsten onverantwoord is, dient artikel 132, tweede lid, van het Kieswetboek, zoals vervangen door artikel 6 van de wet van 13 december 2002 tot wijziging van het Kieswetboek evenals zijn bijlage, te worden vernietigd”.

(17) Dat bij de voorbije verkiezingen van 2014 omzeggens geen enkele politieke formatie bestaande uit lijsten die opkomen voor de Franse taalgroep in de Kamer gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid om ook oor de Senaat stemmen te werven met een samenhangende lijst in de kieskring Vlaams-Brabant, doet geen afbreuk aan het feit dat de wet discrimineert. Meer nog, deze feitelijke situatie toont veeleer aan dat er voor die discriminerende wettelijke mogelijkheid geen noodzaak bestaat en geen rechtvaardiging. Zoals blijkt uit de door de Senaat gepubliceerde tabel van verklaringen van samenhang (STUK 4: http://www.senate.be/actueel/homepage/Elections_2014/Cooptes_F.pdf) heeft in 2014 enkel de politieke formatie “*Parti populaire*” van deze mogelijkheid gebruik gemaakt.

(18) Evenmin kan worden opgeworpen dat de bestreden bepaling van art. 217 *quater* noodzakelijk is om de gewettigde belangen van de Nederlandstaligen en de Franstaligen in die vroegere provincie Brabant te vrijwaren, en de grondwetgever daarvoor een bijzondere regeling zou hebben toegestaan.

Immers, al heeft uw Hof in zijn arrest nr. 73/2003 geoordeeld dat “de samenstelling van de kieskringen in de vroegere provincie Brabant gepaard *kan* gaan met bijzondere modaliteiten die kunnen afwijken van degene die gelden voor de andere kieskringen, teneinde de gewettigde belangen van de Nederlandstaligen en de Franstaligen in die vroegere provincie Brabant te vrijwaren” (B.9.7.), intussen:

- heeft de grondwetgever in art. 63 § 4 van de Grondwet een tweede lid ingevoegd dat bepaalt:

“Teneinde de gewettigde belangen van de Nederlandstaligen en de Franstaligen in de vroegere provincie Brabant te vrijwaren, voorziet de wet echter in bijzondere modaliteiten. Aan de regels die deze bijzondere modaliteiten vaststellen, kan geen wijziging worden aangebracht dan bij een wet aangenomen met de in artikel 4, laatste lid, bepaalde meerderheid”;

- heeft de bijzondere wetgever in uitvoering daarvan voorzien in bijzondere modaliteiten om de belangen van de Franstaligen in de vroegere provincie Brabant te vrijwaren (evenwel zonder te

voorzien in bijzondere modaliteiten om de belangen van de Nederlandstaligen in de vroegere provincie Brabant te vrijwaren), met name door art. 89ter van het Kieswetboek, ingevoegd door art. 4 van de Wet van 19 juli 2012 houdende verscheidene wijzigingen van het Kieswetboek, van de gecoördineerde wetten van 18 juli 1966 op het gebruik van de talen in bestuurszaken, van de wet van 3 juli 1971 tot indeling van de leden van de Wetgevende Kamers in taalgroepen en houdende diverse bepalingen betreffende de cultuurraden voor de Nederlandse cultuurgemeenschap en voor de Franse cultuurgemeenschap en van de wet van 23 maart 1989 betreffende de verkiezing van het Europese Parlement, artikel dat luidt:

" Art. 89ter. Voor de verkiezing van de Kamer van volksvertegenwoordigers hebben de kiezers die zijn ingeschreven op de kiezerslijst van de gemeenten van het kieskanton Sint-Genesius-Rode de mogelijkheid te stemmen hetzij voor een lijst van de kieskring Vlaams-Brabant, hetzij voor een lijst van de kieskring Brussel-Hoofdstad". (zie ook art. 127 lid 3 en art. 128 § 3 Kieswetboek)

Het kieskanton Sint-Genesius-Rode omvat alle zes de "randgemeenten" met faciliteiten voor Franstaligen (Bijlage 1 bij het Kieswetboek, tabel bedoeld in art. 3 Kieswetboek, B.S. 22 augustus 2012).

Met andere woorden, voor zover er met betrekking tot de verdeling van de gecoöpteerde senatoren bijzondere modaliteiten zouden kunnen worden gerechtvaardigd teneinde de gewettigde belangen van de Nederlandstaligen en de Franstaligen in die vroegere provincie te vrijwaren, is dit voor de Franstaligen reeds gebeurd door hen onder bepaalde voorwaarden (zoals hierboven gepreciseerd) de mogelijkheid te bieden te kiezen voor lijsten van de kieskring Brussel-Hoofdstad, zodat hun stemmen, indien zij voor Brussel-Hoofdstad op een Franstalige lijst hun stem uitbrachten, reeds op die wijze meetellen voor de verdeling van de zetels van gecoöpteerde senatoren van de Franse taalgroep. Het reeds genoemde feit dat geen enkele Franstalige politieke formatie, behalve de "*Parti populaire*" van de mogelijkheid gebruik gemaakt om de stemmen voor de lijsten van de kieskring Vlaams Brabant uitgebracht in het arrondissement Halle-Vilvoorde mee te tellen, bewijst nogmaals dat de gewettigde belangen van de Franstaligen ook zonder de bestreden bepalingen voldoende zijn beschermd.

Art. 63 § 4 Grondwet sluit dan ook uit dat kiezers uit Vlaams-Brabant, die ofwel in uitvoering van art. 63 § 4 van de Grondwet niet aan de voorwaarden voldeden om te kiezen voor Franstalige lijsten van de kieskring Brussel-Hoofdstad, ofwel van die mogelijkheid geen gebruik hebben gemaakt, en dus gekozen hebben voor lijsten waarvan de verkozenen in de Kamer noodzakelijk deel uitmaken van de Nederlandse taalgroep, toch te laten meetellen voor de verdeling van de zetels van Franstalige taalgroep in de Senaat, verdeling die volgens de Grondwet op basis van de kameruitslagen dient te gebeuren.

In ondergeschikte orde: tweede onderdeel van het eerste middel

schending van artikel 10 en 11 van de Grondwet

doordat art. 217 *quater* van het Kieswetboek voor de verdeling van de zetels van de gecoöpteerde senatoren die behoren tot de Nederlandse taalgroep de stemcijfers van de lijsten in de

kieskringen Waals-Brabant en Henegouwen, die behoren tot eenzelfde politieke formatie, niét meetelt.

Toelichting bij het tweede onderdeel

(19) Voor zover het niet ongrondwettig zou zijn dat voor de verdeling van de zetels van de gecoöpteerde senatoren die behoren tot de Franse taalgroep de stemcijfers van de lijsten in het administratief arrondissement Halle-Vilvoorde, die behoren tot eenzelfde politieke formatie, worden meegeteld – *quod non* (zie het eerste onderdeel hierboven) – is het manifest ongrondwettig dat alsdan voor de verdeling van de zetels van de gecoöpteerde senatoren die behoren tot de Nederlandse taalgroep de stemcijfers van de lijsten in de kieskringen Waals-Brabant en/of Henegouwen, die behoren tot eenzelfde politieke formatie, niét worden meegeteld meetelt.

Dit klemmt in het bijzonder wat Waals-Brabant betreft, omdat in strijd met de bepaling van art. 63 § 4 lid 2 van de Grondwet, de bijzondere wetgever in de regels betreffende de verkiezingen van de Kamer van volksvertegenwoordigers nog steeds niet heeft voorzien in bijzondere modaliteiten om de belangen van de Nederlandstaligen in de vroegere provincie Brabant te vrijwaren, zodat deze ook nog niet in rekening zijn gebracht in de kamerverkiezingen zelf.

Wat Henegouwen betreft, klemmt dit omdat meerdere gemeenten van de kieskring Henegouwen een bijzonder taalstatuut hebben met faciliteiten voor Nederlandstaligen, waartegenover geen bijzondere modaliteiten staan in de regels betreffende de verkiezingen van de Kamer van volksvertegenwoordigers (met name de gemeenten Edingen, Vloesberg en Moeskroen).

OM DEZE REDENEN,

En alle andere, desnoods ambtshalve aan te voeren,

BEHAGE HET AAN HET GRONDWETTELIJK HOF,
de bestreden bepalingen te vernietigen.

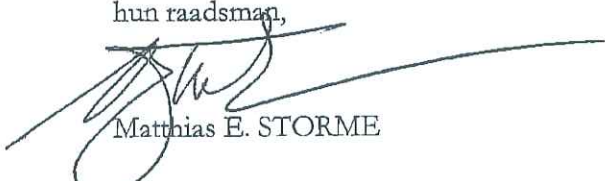
Verzoekers hebben er geen bezwaar tegen dat de gevolgen van de vernietigde bepalingen zouden worden gehandhaafd voor het verleden.

Brussel, 28 juli 2014

0 origineel

0 voor eensluidend verklaarde kopie

Voor verzoekende partijen,
hun raadsman,

Matthias E. STORME

Inventaris van stukken

1. Bestreden Wetsbepalingen
 2. Statuten eerste verzoeker
 3. Beslissing van de Raad van Bestuur van eerste verzoeker d.d. 7 juli 2014.
 4. Tabel van de verklaringen van samenhang bij de verkiezingen van 2014,
http://www.senate.be/actueel/homepage/Elections_2014/Cooptes_F.pdf.
-